

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשות עקב
אב תשפ"ז

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	19:01	20:16
בני ברק	19:19	20:18
ציריך	20:00	21:55
וינה	20:18	21:44
אנטוורפן	21:12	22:31
פריז	21:02	22:26
לונדון	20:36	21:45

דבר הישיבה

להודות לה' שזכינו לעסוק בתורה ולהיחשב כשבת לוי

בשיחה לבני הישיבה דרש מרן רה"י הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל: ברוך ה' זכינו אנו בני התורה להיות מן העוסקים בתורה תדיר, אך איננו יודעים להעריך כמו שצריך את המתנה הגדולה שזכינו לה - להימנות בין עוסקי התורה כשבת לוי שאינם משועבדים לצורכי העולם, וכל עסקיהם הם בתורה הקדושה בלבד. 'אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו', שאנו יכולים להיות מחובשי בית המדרש ולהתייגע בתורה. אילו הייתה לנו מעט ביה, היינו צריכים לומר בכל יום הלל, לצאת בשירה ולהודות לה' יתברך על הזכות הגדולה שנפלה בחלקנו. אילו כל בחור או אברך היה עומד ומתבונן באותה טובה גדולה שזכה בה, הרי שליבו היה מתמלא בשמחה עצומה עד אין קץ, וכולו היה מלא בהכרת הטוב להקב"ה על שזכה לכך.

פעמים ויש, שהאדם אינו עומד על מעלותיו, וכמה הוא נמנה על האנשים המאושרים בתבל, עד שתועה ונכשל, ואז יוצא לחפש דרכים אחרות בכדי להימנות בין האנשים המאושרים, אך ייתכן שיעבור זמן רב, עד שיתן אל ליבו שאין בעולם כלל אושר אמיתי, מלבד האושר הצרף בלימוד התורה, וקיום מצוותיה, ומדוע לא יאמין לדברי דוד המלך (תהילים א, א - ב): "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וכו' כי אם בתורת ה' חפצו". האדם המאושר ביותר בעולם, הוא האדם ששקוע כולו ביגיעת התורה, וכפי שאנו מתפללים בברכת החודש: "ותתן לנו וכו' חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים" והיינו, משום שלולי חיים של תורה אין חיינו נחשבים כחיים.

(שיחות רבי נתן צבי - פרשת קרח)

הנה הפשטותם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה.

(מסן המשגיח הגולה רבי ירחם ליטוביץ זצוק"ל ממיר)

בית מדרש

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר | עקב 637

מתורת רבותינו

דווקא קיום מצוות ועבירות שנחשבות קלות מראה על יראה

והיה עקב תשמעון וגו' (ז, יב). "אם המצוות קלות שאדם דש בעקבי תשמעון" (רש"י)

ניתנו כדי שהאדם יכיר שיש כאן מצווה שמצווה אותנו וכשמזלזל ואינו נזהר בחלק מהמצוות הרי זה כאילו כפר והכחיש את מציאותו ית', לכן הירא שמבין ויודע מהותם של מעשה המצוות בודק עצמו בעיקר בעבירות הקלות שאז הוא יכול להכיר ולדעת עד כמה הוא מחובר לתכלית קיום המצוות לדעת שיש מנהיג לבירה.

נמצא שאם לפנינו שתי בני אדם שמקיימים את כל מצוות התורה, אולם אחד מהם מהדר ומחזק עצמו במצוות החמורות ואילו רעהו חושש דוקא מהעבירות הקלות, דווקא הבודק עצמו במצוות שנחשבות קלות הוא יותר ירא שמים ויותר מזכיר לעצמו את הנהגת הקב"ה.

אור יחזקאל - ח"ז עמ' שכ"ב

יסוד גדול מלמדת אותנו התורה, היה משריש הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: אדם עובד השם שמקיים כל ימיו תורה ומצוות צריך לבחון עצמו דווקא בעבירות והמצוות הקלות שדרכם של בני אדם פחות להקפיד בהם ורגילים לדוש אותם בעקב, דווקא בהם יש לחזק עצמו יותר מהעבירות החמורות שכן מהם אינו חושש כמו איסורים חמורים ומצוות שבעיניו הם נשגבות שאותם יקיים בדחילו ורחימו, אולם באלו שהוא רגיל לדוש בעקב עלול להיות אצלו זלזול, לכן דווקא אדם שנזהר בחטאים קלים אות הוא שהוא ירא שמים, זה מה שאומר רבינו יונה: "הירא את דבר ד' יחמיר וידקדק נפשו על מצוה קלה כבחמורה".

חומרת הדבר כותב רבינו יונה (שערי תשובה א. ו) שמי שעבירותיו נעשות לו כהיתר נחשב הוא כמומר לדבר אחד. וברמב"ן מבואר שעיקר המצוות והעבירות

כי הם חיינו - כפשוטו

כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם (ח, ג).

אלא רק היכי תימצא לקיום החיים, ולפיכך תרגם אונקלוס "מתקיים אנשא", אך משא"כ בסוף הפסוק מדבר במוצא פי ה', ואף שעיקר המכוון בכתוב הוא על המן, אבל לשון "מוצא פי ה'" עולה גם על התורה שהיא דבר ה', ובזה כבר לא מדובר בהיכי תימצא לחיים אלא בגוף החיות עצמה, ולכך תרגם כאן אונקלוס "חיי אנשא".

(משלח רבי אליהו ברוך עמ' ר"פ)

ארי לא על לחמא בלחודוהי מתקיים אנשא, ארי על כל אפקות מימרא דה' חיי אנשא. (תרגום אונקלוס, לפי גרסת חומשים מדויקים).

ויש לתמוה, שאל הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל ר"מ הישיבה, מדוע שינה התרגום בין מילת "יחיה" שבתחילת הפסוק שתרגמה "יתקיים", לאותה מילה עצמה שבסוף הפסוק המתורגמת "חיי"?

וביאה, דתחילת הפסוק מדובר בלחם, ולא שייך בזה לשון חיי, שהרי אין זה חיותו האמיתית של האדם,

כך החזיר מרן רה"י - יהודי בתשובה

ואכלת ושבעת וברכת וגו' (ח, י).

מצבו הרוחני הירוד קיבל על עצמו להתחיל לברך ברכת המזון מתוך הסיוד דווקא. במרוצת השנים שינתה קבלה זו את אורח חיינו, ובהמשך שב ליהדותו ונעשה לבצל תשובה גמור.

אותו יהודי, שמתגורר בסביבות העיר מונסי, כששמע שמתקיים הספד לזכר רבינו, בראשות בנו מורינו ראש הישיבה שליט"א, הגיע להשתתף ובסיום העצרת ניגש לספר זאת לבנו.

בכל נפשך (עמ' 370)

באחד מביקוריו בארה"ב - של מרן רה"י הגר"צ פינקל זצ"ל - בשנים האחרונות, נתקל בו ביהודי שטר מדרך השי"ת. אותו יהודי פגשו והתבונן בו, וכשראה את הייסורים שהוא עובר עד שהוא מצליח להכניס לפיו מאכל, נכמרו רחמיו.

הוא ניגש לרבינו ושאלו, איך יוכל לסייע לו להקל מעליו את סבלו. רבינו השיב שיקפיד מהיום לברך על כל מה שאוכל ובפרט שיקפיד לברך בכל פעם ברכת המזון מתוך הסיוד.

סבלו של רבינו נגע לליבו של אותו אדם, ולמרות

אזהרת "כוחי ועוצם ידי" - אפילו ברוחניות

ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל (ת, ז).

שצריך האדם להתייגע בתורה, אבל אף לאחר כל היגיעה אין השגתו אלא בבחינת מציאה שבאה בהיסח הדעת, ושכר הוא שיזכו לאדם מן השמים כתמורה על יגיעתו.

שיחות מוסר (עמ' ק"א)

"כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", ואסור לאדם לומר כן לא רק בעסקי חומר וגשם, אלא אף בענינים של רוחניות.

ואפילו בתורה עצמה רואים אנו שאין השתדלותו של האדם מועילה כלום לתוצאה בסוף, וכן אמרו חז"ל (מגילה ג, ב) "יגעת ומצאת תאמין", דהיינו

שח מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כי אין על האדם לחשוב חשבונות של תכלית המעשים, אל לו לשאוף רק אל המטרה אלא צריך הוא לעשות את המוטל עליו, ואילו התכלית היא ביד הקב"ה לבדו. כי מי שסבור שהוא בעצמו פועל ומשיג את התכלית על ידי מעשיו, הרי הוא כאומר

למה ההבטחה לגר היא רק על "לחם ושמלה"?

ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה (י, יח).

דווקא את הגר שעזב מנעמי עולם ובה ובה לחסות בצל השכינה, דווקא אותו מדריכה התורה שאם ברצונו להתנתק לגמרי מההבל העולמי עליו לשמוח בחלקו ולהרחיק עצמו מותרות כדי שחלילה לא יחזור לסורו, שכן אם יעקב אבינו חשש לזה כל שכן גר וכמבואר ברמב"ם (פ"ג ה"ה מדעות) שמי שרוצה לחזור בתשובה עליו להרחיק עצמו לקצה השני.

אסופת ועדים - בהר יראה (עמ' ק' - מים שמחה עמ' שמ"ט)

ביאר מורנו רה"י הגאון רבי אריה לייב פינקל זצ"ל: התורה באה לחנך את הגר שאם לא ישמח בחלקו וירצה עוד ועוד רחבות בעולם הזה, זה לא יפסק, אלא ימשיך לעולם. זה מה שאמר רבי אליעזר לעקילס: יעקב אבינו שאף והתחנן להקב"ה שיהיה לו את המועט שהוא צריך לחם, מינימום האוכל שצריך למחיתו ומינימום הבגד שצריך ללבוש ותו לא, האם כאשר התורה מבטיחה שהגר מובטח מהקב"ה לתת לו תמיד את כל מחסורו הבסיסי צריך יותר מזה? ראיתי בספר "מים השמחה" שחידד את הדברים:

"ודבר חשוב זה, שכל עצמו של יעקב אבינו על זה התפלל ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" (רש"י) "עקילס הגר נכנס אצל רבי אליעזר וא"ל: כל שבחו של גר שאמר ואוהב גר לתת לחם ושמלה? א"ל, וכי קלה היא בעיניך דבר שנתחבט עליו אותו זקן, שנאמר "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" ובה זה והושיטו לו בקנה?" (ב"ר ע, ה) צריך להבין, האם משום שיעקב אבינו שמח בחלקו והסתפק במועט, לא יקבל הגר יותר ממינימום זה?

מבאר רבותינו

לא לדחות 'התעוררות' ל"זמן"!

ואכלת ושבעת וברכת (ת, י).

אמר כהאי לי שנא: "ודאי שהבחור הזה עשה שלא כדין - הוא הרי צריך לברך ברכת המזון, אלא מה, הוא יברך בדרך זה ודאי שלא כהלכה לקום לכתחילה וללכת, צריכים לברך במקום שאכל. אבל אם הוא היה נשאר ומברך ברכת המזון, בכמה דקות שהיה לוקח הברכת המזון הכל כבר היה מצטנן אצלו, והוא כבר לא היה נוסע ללמוד. בכמה דקות האלה היתה מצטננת אצלו כל ההתרגשות שעלתה לו לגדלות עצומה בתורה, והוא לא היה מבצע את החלטתו לנסוע למקום אחר וללמוד בפרישות מהעולם זמן רב".

המשיך הגר"ח שמואלביץ זצ"ל: קורה שיש לבן אדם התעוררות, והוא דוחה אותה ללאחר זמן. זה לא טוב, צריך מיד!

היסוד הוא שכל זמן שאתה רעב - שיש לך התעוררות, תנצל את זה, ואל תשאיר את זה לאחר, לא להשאיר את זה ל"זמן".

אוהל משה - פרשת נשא

מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה מספר בשיחות שלו סיפור נורא:

בישיבת וולאזין היה בחור אחד שהיה מפורסם כבקי בש"ס. יום אחד ישבו כמה בחורים ואכלו, ובאמצע האוכל דברו בדברי תורה. הזכירו שם איזה מאמר חז"ל, ושאלו איפה המאמר הזה כתוב, הבקי בש"ס הזה היה צריך להגיד מיד איפה זה, והוא לא ידע. הוא קימט את המצח ולא נזכר בשום אופן, מיד הוא תפס את המצב שלו, שכולם מסביבו אומרים שהוא בקי בש"ס, וזה הרי שיא התקוה של בן אדם להיות בקי בש"ס, מה הוא עשה? הוא קם באמצע האוכל מבלי לומר שום מילה, ומבלי להיפרד מהחברים, הלך ולבש את המעיל והקפלוטס (-כובע) שלו, ונעלם. הוא נסע לעיר אחרת, וישב שם כמה שנים - יש אומרים שש שנים, ויש אומרים ארבע שנים - ולמד בשקידה עצומה בלי שום קשר עם העולם, וצמח להיות אחד מגדולי הדור.

סיים מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל שרבי חיים וולאזינר

בין הזמנים

לא 'בין הזמנים' - זמן ביניים

רגיל היה על לשונו של הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצוק"ל ר"מ הישיבה, להליץ על ימי בין הזמנים שבפתחם אנו עומדים - "יש בחורים הטועים לחשוב שנשים פטורות מתלמוד תורה היות וזה מצוות עשה שהזמן גרמן, ולכן לא לומדים 'בין הזמנים'...

אבל אנחנו יודעים שהתורה זה מקור החיים! וכמו שלא שייך 'בין החיים', כך לא שייך 'בין הזמנים', לכל היותר, הוא 'זמן ביניים'.

הגאון רבי שמואל ברוך אליעזרוב זצ"ל בעל ה'דבר שמואל'

נלב"ע בדמי ימיו | כ"ה אב תשל"ט | מ"ז שנה לפטירתו

בער זצ"ל, כי בהיותו בגילו של בנו – לא ידע כמוהו בתורה. לימים, בהסכמה שהעניק לספרו, יצא הגרא"י פינקל מגדרו והפליג בשבחו בתוארי

אצלו כל חודש שלושים דפי גפ"ת בעל פה, ועל כך קבל ממנו אישית פרס מיוחד. ואילו הגר"ח ש זצ"ל קבע עמו זמן רב "חברותא" של שעותיים

יחוסו הרם ושנות ילדותו

בירושלים של מעלה, בשנת תר"ץ, הופיעה וזרחה נשמתו הטהורה של הגאון **רבי שמואל ברוך אליעזרוב זצוק"ל**, בעל ה'דבר שמואל'. הוא נולד לאביו, הגאון רבי דוב בער זצ"ל, רבה של שכונת קטמון ומחבר שו"ת 'שאלי ציון'. גזע תרשישים היה, נכדו של הגאון הגדול, רבי שלמה יהודה לייב אליעזרוב זצוק"ל, רבה של עיה"ק חברון תובב"א ובעל 'שאילת שלמה'.

כבר מימי חורפו ניכרו בו אותות הגדולה. כל ימיו היו חטיבה אחת של עסק התורה מתוך שקידה עצומה, עמל ויגיעה שאין להם שיעור התורה הקדושה היתה למשעשע חיוו ושמתחת לבו, וניכר היה בו, כעדות רבותיו עליו, כי "יראת ה' היא אוצרו".

בצילן של אריות: מהיכל עץ חיים לישיבת מיר המעטירה

משחר טל ילדותו הועיד עצמו לגדולות. את חוק לימודיו החל בהיכלה של ישיבת עץ חיים, שם יצק מים על ידי של הגרא"ז מלצר זצוק"ל, ושלב מלוא חופניים מתורתם של רבותיו – הגר"ר מרדכי דוד לוין זצ"ל והגר"ר שמואל גדליה נימן זצ"ל.

משם, עלה והתעלה עת בא לחסות בצילה המרומם של ישיבת מיר המפוארה (אשר משכנה באותן השנים היה בבית הכנסת 'אחווה'). בין כותלי הישיבה שקד על תלמודו ברציפות "משך שש עשרה שנה בשקידה עצומה וברוב עמל ויגיעה", כפי שכתב עליו (בהסכמתו לספרו) רבו המובהק מרן ראש הישיבה הגה"ח רבי אליעזר יהודה פינקל זצל"ה, והוסיף כי באותן שנים "גדל ונתעלה במדרגות התורה בחריפות ובקיאיות בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים".

בימי בחרותו אלו שקד על התורה בצילה של הישיבה בירושלים, ועד מהרה נהפך לחביבם של רבותיו, ראשי הישיבה הגרא"י פינקל זצ"ל והגר"ח שמואלביץ זצ"ל, אשר סמכו את שתי ידיהם עליו. הגרא"י זצ"ל היה מצוה עליו ליבחן

כבוד נדירים: "אשר אנכי מכיר את המחבר לאדם גדול בענקים, בעל כשרונות נעלים ובעל הבנה זכה וברורה".

ביטוי נאמן להכרת הטוב העמוקה שרחש כל ימיו לרבותיו אלו, ניתן למצוא בהקדמתו לספרו, שם הוא כותב בהדרת קודש: "ובבואי עם הספר אזכיר בהדרת הכבוד את מורי ורבותי הגאונים הגדולים בישיבת עץ חיים פעיה"ק, ואת מו"ר הגאון האמיתי רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר... ויבלח"ט מו"ר הגאון רבי חיים שמואלביץ שליט"א ראש ישיבת מיר...".

מרבין תורה לעדרים

כאמור, בשנים שלאחר מכן, קבע את משכנו בהיכלה

ביום בסדר טהרות, בעיון. רבי שמואל זצ"ל עלה ונתעלה להיות מן הצמרת שבאריות בחבורת מיר. חבריו בישיבה כמו הגר"ש פישר זצ"ל ראש ישיבת איתרי, מורנו רה"י רבי אריה פינקל זצ"ל, הגר"ח חיים קמיל זצ"ל, ועוד, קבעו עמו שיעורים ואהבו את קרבתו וסביבתו. וכשנתמנה ע"י הגאב"ד מפרשבורג זצ"ל כר"מ בישיבתו והלך לבקש את רשותו של הגרא"י פינקל זצ"ל, הסכים ראש הישיבה ז"ל רק בתנאי אחד שיבטיח לו שלא יעזוב את ישיבת מיר רק לחצי יום ולא יותר. ואכן, עד שחלה בפעם הראשונה המשיך למלאות את רצון ראש הישיבה, ומדי יום ביומו הלך לשקוד עם החברותא בישיבת מיר בשעות אחה"צ.

מפליא היה לשמוע את עדותו של הגרא"י פינקל, אשר התבטא פעם באוזני אבי המחבר, הגר"ר דוב

< של ישיבת פרשבורג, שם כיהן כר"מ והרביץ תורה לעדרים למעלה מעשרים שנה. ברוחו הכבירה זכה להעמיד ולהדריך דורות של תלמידי חכמים ויראי ה'. בשנותיו האחרונות נקרא לעמוד בראשות כולל האברכים "מאור חיים" בשכונת סנהדריה המורחבת שבירושלים, ושימש בה כנזר וכעטרה למקום כולו.

כאב רחמן לתלמידיו

לא רק רב ומורה דרך בלימוד היה לתלמידיו, אלא אב דואג אשר נשא את משאם, והכיר לפני ולפנים את דקות נפשם של בני הישיבה. עדות מופלאה לעמידתו האיתנה על כבודם ורווחתם של הבחורים, סופרה מפי אחד מתלמידיו במאמר שפורסם ככלות השבעה להסתלקות:

ומעשה שהיה כך היה: מספר תלמידים מהישיבה יזמו והקימו גמ"ח עזר נשואין כדי לסייע לחבריהם

השרב הכבד, אף שמיזוג אוויר טרם בא לעולם באותם ימים. הבחורים, שעמלו על תלמודם כשהם מגירים נטפי זיעה, היו טרודים בדבר אחד בלבד: אימת יום הדין ההולך וקר. מורא הדין ניסר בחלל הישיבה בתחושה מוחשית ומאיימת, וכל תלמיד השתדל להגביר חילים לתורה, למעט בשיחות חולין, ולהכין עצמו כראוי לעמידה לפני מלך מלכי המלכים. כחלק מהכנות אלו, התעתדו בני הישיבה לעמוד ביום חמישי, כ"ג באלול, בבחינה כללית ומקיפה על הפרק הראשון של מסכת קידושין.

כדי לרומם את הנפשות לקראת ימי הרחמים והסליחות, החליטו רבני הישיבה לערוך מסע קודש לעבר ציון התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי באתרא קדישא מירון ביום שלישי בשבוע, ולפקוד בנוסף גם את קברו של בנו, רבי אלעזר ברבי שמעון, שיום ההילולא שלו חל באותו שבוע, בשבת פרשת נצבים-וילך, כ"ה באלול.

בשעות הבוקר המוקדמות יצאה פמליית הישיבה לדרכה. המושג של אוטובוסים מרווחים לא היה קיים, ובני הישיבה, ועימם צוות הרמ"ם, נדחסו אל תוך משאית נוסעים פתוחה, שכונתה "לוריי", אשר הייתה מחופה בכיסוי ברזנט בלבד שסיפק צל חלקי. בקבינת הנהג, לצידו של הנהג חיים בראשי, ישבו ראש הישיבה הגה"צ רבי זלמן וובר זצ"ל, והמשגיח הרוחני הגה"צ רבי יהושע השיל פרנקל זצ"ל. מאחור, בתא המטען הצפוף, הרוחת, האיטי והרועש, ישבו בני הישיבה. בתוכם, מוקף בתלמידיו שאהבוהו כנפשם, ישב מגיד השיעור הגאון רבי שמואל ברוך אליעזרוב זצ"ל. חרף הטלטלות, רעש המנוע והאבק המחניק, הייתה האווירה מרוממת לאין שיעור. עיני כולם היו שקועות בספרים – גמרות קטנות, משניות, תהילים וספרי מוסר. אל הנסיעה הצטרף גם תושב השכונה, אברהם ווסרמן, מחסידי ויז'ניץ, שביקש לנצל את ההזדמנות להגיע למירון.

לאחר עצירה ואמירת תהילים בפקיעין, הגיעו הנוסעים למירון עם דמדומי חמה, והתפללו תפילת ערבית בדחילו ורחימו. בלילה ההוא, מערת הרשב"י דמתה להיכל ביום הכיפורים. התלמידים והרבנים קראו את כל ספר התהילים ברגש רב, כאשר ראש הישיבה הגר"ז וובר עובר לפני התיבה וקורא במתינות פסוק אחר פסוק. לפנות בוקר, לאחר מנוחה קלה, טבלו כולם במקווה הטהרה בחצר הציון (כולל הנהג שניאות לבקשת הבחורים להצטרף לטבילה), והתפללו שחרית.

ממירון החלו הנוסעים את ירידתם לכיוון טבריה. הבחורים, שרויים עדיין באווירת ההוד, פצחו בשירת הפסוק "א-ל-ל נקמות ה' א-ל-ל נקמות הופיע", ולאחריו שרו את הניגון "אל תירא מפחד פתאום". לפתע, המשאית החלה לדהור במורדות ההר במהירות מופרזת. הבחור יצחק נחום נוישטט ז"ל אף הספיק להביע את חרדתו באוזני חבריו מהמהירות המסוכנת.

ופתאום, אירע האסון המה. המשאית סטתה אל שולי הכביש, הנהג איבד שליטה לחלוטין, והרכב הכבד התהפך, צנח אל מורד ההר והתגלגל שוב ושוב בחבטות אימתניות של פח מתפצח ומתכת

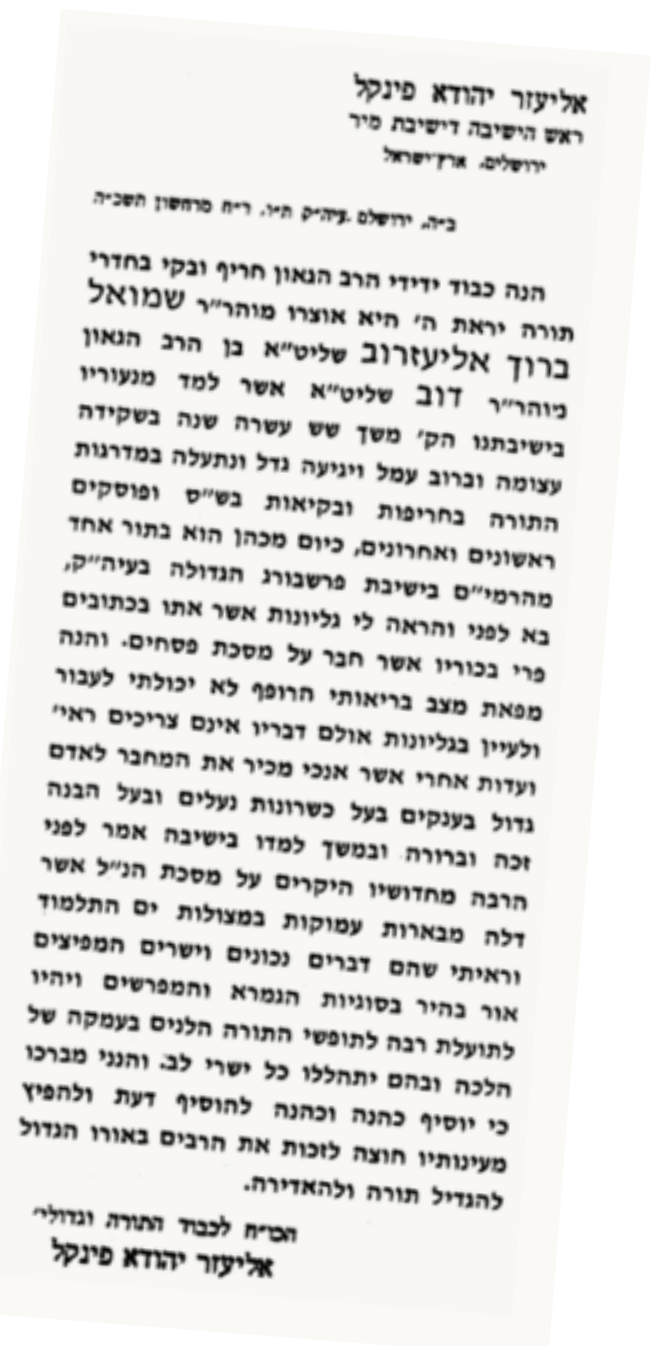
העומדים לפני נשואיהם. לאחר מספר שנים פנה רבי שמואל ברוך אל חברי הנהלת הגמ"ח ובפיו הצעה: לפני מספר שנים הופקד בידי סכום מסוים שנאסף ע"י תלמידי הישיבה דאז, כגמ"ח לחתנים. משנישאו התלמידים ועזבו את הישיבה העבירו את הכסף לידי הנאמנות שלו. עתה משתוקק גמ"ח דומה במסגרת רחבה יותר מבקש הוא לצרף את הכסף שבידיו לגמ"ח הזה, אך תנאי קודם למעשה, מבקש הוא לראות את תקנון הגמ"ח ולבדוק אם סעיפיו הם לרוחו.

לאחר שעבר על התקנון נתן הסכמתו לכל סעיפיו פרט לאחד, שם נאמר כי הזכות לתלמיד לקבלת הלוואה נתנת אך ורק לאחר שאסף סכום מסוים לקרן הגמ"ח. לסעיף זה הוא התנגד בכל תוקף, לדעתו, אין להפלות בין תלמיד לתלמיד, כל אחד זכאי לקבלת הלוואה, אך לא כל אחד מסוגל לאסוף כספים, ישנם בחורים עדיני נפש ואין הם מסוגלים לזה. חברי ההנהלה ניסו להתמקח איתו בטענה כי הסעיף נועד אך ורק כדי להגדיל את קרן הגמ"ח וכולו לתועלת הלווים, אך הוא בשלו, אין הוא מוכן להעביר את הכספים שבנאמנותו לפני שיבוטל הסעיף הנ"ל ואכן השיג הוא את מבוקשו.

מסירות נפש כפשוטה - רועה נאמן לצאן מרעייתו

לא רק בדאגה לרווחתם הכלכלית ובבניית בניינם הרוחני התבטאה אהבתו העזה של הגאון רבי שמואל ברוך זצ"ל לתלמידיו. מידת מסירות נפשו, כפשוטה ממש, עבור כל אחד מבני הישיבה, נחקה באותיות של דם ודמעות באחד האירועים הטראגיים והמטלטלים ביותר שידע עולם הישיבות באותם ימים. מתוך החשכה הנוראה של אותו אסון, בקע וזרח אופיו העילאי כרועה נאמן שאינו חס על עצמו, ומוכן לקרוע את בגדיו ואת בשרו למען הצלת תלמידיו אהוביו.

היה זה בשלהי דקייטא של שנת תשכ"ג. ימי סוף הקיץ התאפיינו בחום כבד מנשוא, חמה מלהטת שקרניה הולמות כפטישים, ואוויר עומד ולוהט. בהיכלה של ישיבת "שבט סופר" (פרשבורג), אשר שכנה אז בשכונת גבעת שאול בירושלים, לא ניכרה כלל השפעת

למדו בישיבה אמר לפני הרבה מחידושי היקרים על מסכת הנ"ל אשר דלה מבארות עמוקות במצולות ים התלמוד, וראיתי שהם דברים נכונים וישרים המפיעים אור בהיר בסוגיות הגמרא והמפרשים, ויהיו לתועלת רבה לתופשי התורה הלנים בעמקה של הלכה ובהם יתהללו כל ישרי לב".

הספר 'דבר שמואל' התקבל בחיבה יתירה ובהערצה בקרב כל לומדי התורה. יעידו על כך דבריו של מרן הגרש"ז אורבך זצוק"ל, שסיפר לאבי המחבר כי בעת לימודו במסכת פסחים, הספר אינו יורד מעל שולחנו. גם לאחר הסתלקותו לשמי מרומים, המשיכו שומעי לקחו לדלות מכתביו, והוציאו לאור את ספריו על מסכתות קידושין, גיטין, בבא קמא ובבא בתרא, אשר זכו אף הם להתקבל באהבה וחובה בהיכל התורה.

האסון, לא איבד רבי שמואל ברוך את קור רוחו. הוא דהר אל "מתיבתא דרבינו יוחנן" שבטבריה, הזעיק עזרה דחופה, והחל לנצח על פיגוי כלל הפצועים והחללים אל בית החולים "פוריה" בעיה עד שלא בא הכל על מקומו, ועד שוויידיא כי כולם פונו, לא שקט רבי שמואל ברוך ולא נח.

ביום חמישי, כ"ג באלול, היום שבו היו אמורים התלמידים להיבחן על תלמודם, נערכה הלוויה כואבת בהשתתפות קהל עצום. לפני תחילתה, הופיע במקום רבו של רבי שמואל ברוך, מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון **רבי חיים שמואלביץ** זצ"ל. מרן הגר"ח עמד שעה ארוכה והתייפח בבכי מזעזע. כאשר נשאל אם הכיר אישית את ההרוגים, השיב בתמימות אופיינית: "לא, אבל שמעתי שנהרגו שלושה בחורי ישיבה מצוינים, ואני מרגיש כאילו איבדתי שלושה תלמידים שלי. עולם התורה נחסר שלושה בחורים טובים, וכי מה זה משנה באיזו ישיבה למדו?".

באותם ימים של שכול וכאב, התגלתה לעין כל אישיותו הנדירה של בעל הדבר שמואל: הוא לא היה רק מרביץ תורה המשפיע מחוכמתו, אלא אב מסור המוכן להשליך את כל כולו, לקרוע את בגדיו ממש, כדי להציל את חיי תלמידיו. סיפור זה נותר כעדות חותכת למשמעות העמוקה של מושג "הרבצת תורה" – קשר נשמתי עמוק בין רב לתלמידיו, קשר העומד יציב ואיתן דווקא בעיתות המשבר והצרה הקשות מכל.

מעין המתגבר וחידושי במסכת פסחים

אף בשלהי ימיו, למרות חולשת גופו ומחלת הלב שכירסמה בו, לא נמנע מלומר שיעורים ולהעלות על הכתב את חידושי תורתו באהבה יוקדת. מתוך אותם שיעורים נתחבר ספרו הגדול 'דבר שמואל' על מסכת פסחים.

יסודותיו של ספר נשגב זה ניצוקו עוד בימי בחרותו בין כותלי ישיבת מיה על אותם ימים מלאי הוד מעיד הגרא"י פינקל בהסכמתו: "ובמשך

נשברת, עד שנעצה דממה מסוייטת השתררה באוויר, ואחריה פרצו זעקות שבה, אנקות כאב וקולות בכי שפילחו את חלל ההר.

מימדי האסון היו מחרידים והלכו ונחשפו מדקה לדקה: פצועים קשה, בינוני וקל. ארבעה הרוגים גבתה התאונה הנוראה. הנהג חיים בראשי נמחץ למוות תחת המשאית. עימו נהרגו במקום שניים מפארי הישיבה: הבחור אברהם בנימין פרידמן ז"ל, והבחור המופלא מרדכי פולק ז"ל, אשר הקפיד כל ימיו במסירות לבקר את כל מעשיו מידי לילה בפנקס אישי. בחור שלישי, יצחק נחום נוישטט ז"ל, הצליח תחילה לחלץ עצמו ולהלך על רגליו כשהוא יורק דם. בגבורת נפש סירב לקבל טיפול וביקש מחבריו לטפל בפצועים אחרים קשים ממנו. הוא טיפס מעט, התיישב על אבן בצד הדרך – ושם, כתוצאה משטף דם פנימי במוחו, השיב את נשמתו בחטף.

בקבינה הקדמית התחולל חורבן של ממש. ראש הישיבה רבי זלמן וובר נפצע באורח קשה מאוד, הספיק לבקש שיניחו כיפה על ראשו, ואיבד את הכרתו (בעודו מחוסר הכרה המשיך למלמל ולבחון את תלמידיו על מסכת קידושין). המשגיח, רבי יהושע השיל, נפצע קשות מהמצבר שניחת עליו, ורגליו נכוו באורח חמור מדלק סולר רותח שהתיך את גרביו אל תוך בשרו. הניצולים הבריאים היו נתונים בהיסטריה, מתרוצצים בחוסר אונים אנה ואנה כצאן אשר אין להם רועה.

באותן דקות קריטיות, התגלה מגיד השיעור, הגאון רבי שמואל ברוך אליעזרוב זצ"ל, במלוא הדר גדולתו. עד לאותו רגע הכירו אותו תלמידיו כגאון מופלג, איש ספר המצניע לכת ושפל ברך. אך בשעת המבחן הנוראה, מתוך אהבה יוקדת לתלמידיו וכוחות על-אנושיים, ניצח על מלאכת הפינוי והטיפול בפצועים.

הוא סקר את הזירה וגילה מיד את הפצוע אברהם ווסרמן, שספג מכה אנושה בגולגלתו ודם רב קלח מראשו בזרם נורא. ללא איבוד זמן, וללא טיפת היסוס, פשט רבי שמואל ברוך את חולצתו מעליו. הוא קרע את בגדו לגזרים ויצר מהם קליעת תחבושות מאולתרות, עמן חבש בכוח את ראשו של הפצוע, ובכך הציל את חייו ועצר את שטף הדם.

אך בכך לא תם פועלו. בעוד ליבו שותת על

חיים לייב שמואלביץ ראש ישיבת מיד ירושלים

ב"ה ז' צו תשל"ח

הנה ידידי הרב הנאון הנודע בשערי ציון המצוינים בהלכה כש"ת מוה"ר שמואל ברוך אליעזרוב שליט"א ר"מ בישיבה הגדולה דפרשוברג בעיה"ק ירושלים ת"ו, ומלפנים מן המצוינים בתלמידיו וישיבתנו ישיבת מיה.

הראה לפני גליונות מספרו הנכבד דבר שמואל על מס' פסחים, והוא ספר על דברי הנמ' דף על דף והראשונים והאחרונים, שהוא מוציא לאור כעת. מצטיינים בישרותם ובהירותם, ויהא לתועלת רבה להלומדים מסכת זו.

ואברכהו כי יפוצו מעינותיו חוצה ורבים יהנו לאורו וירביץ תורה לאורך ימים ושנים טובות, וירבה גבולו בתלמידים לחנודל תורה ולהאדירה.

הכותב וחותם לכבוד המחבר שליט"א
חיים לייב שמואלביץ

לתרומה מהירה לחצו כאן

מוקד החזקת התורה
24 שעות ביממה
02-54109333

